

VERBINDING

Uitgave van de Classis Groningen-Drenthe
1e jaargang, najaar 2020

WIE EN WAT IS DE CLASSIS?

Alles over de nieuwe classis
en ringen

EEN ONVERGETELIJKE TIJD

Pioniersplek in crisistijd:
Het Pand in Groningen

VAN FUSIE NAAR 'KERK ZIJN ONDER ÉÉN DAK'

Zo kwam Schoonebeek samen

Protestantse
Kerk

colofon

Verbinding is een uitgave van de Classis Groningen-Drenthe van de Protestantse Kerk in Nederland.

www.classisgroningendrenthe.nl

Werkgroep communicatie
Bert Kolkman - Wouter Bakker - Jochem Abbes

Medewerkers

Nico Becht
Leo Polhuijs
Henk van Dijk
Jan Hermes
Jan Hommes
Reinder de Jager
Tom van der Velde

Eindredactie

Annejet Fransen

Coverfoto

© Kiek van Siek

Vormgeving en druk

Topic Creatieve Communicatie, Wierden

Contact redactie

E redactie@classisgroningendrenthe.nl
T 06-53354859

Contact classis

Henk van Dijk, preses
preses@classisgroningendrenthe.nl
Nico Becht, scriba
scriba@classisgroningendrenthe.nl
ds. Jan Hommes, classispredikant
j.hommes@protestantsekerk.nl
ds. Wouter Bakker, visitatie (voorzitter CCV)
w.bakker@protestantsekerk.nl
Wim Wisman, beheerszaken (voorzitter CCBB)
w.wisman@protestantsekerk.nl

Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.
© Classis Groningen-Drenthe

inhoud

3 Voorwoord
4 Wie en wat is de Classis Groningen-Drenthe?
Nico Becht
6 Groei ondanks krimp
Henk van Dijk
8 Groningen en Drenthe in de Reformatie
Jochem Abbes
10 “Kerken, praat met arme mensen”
Leo Polhuijs
12 De ring is er voor iedereen
ds. Wouter Bakker en Ans Wolthuis
14 Een onvergetelijke tijd
Jan Waanders
17 “Het begin is er”
Reinder de Jager
18 Kerk 2020
ds. Jan Hommes
20 Van fusie naar ‘kerk zijn onder één dak’
ds. Jan Hermes
22 Een nieuwe vorm voor visitatie
ds. Wouter Bakker
23 Column
ds. Jan Hommes

op de cover

Jan Hommes, classispredikant

Leve de classis

DOOR | JOCHEM ABBES, DS. WOUTER BAKKER, BERT KOLKMAN

Bovenstaande is de titel van het handboek voor de classicale vergaderingen, een interessant document voor iedereen die geïnteresseerd is in alle details van ons kerkelijk bestuur. Maar hoe zit het eigenlijk met uw eigen classis, wat gebeurt er in (kerkelijk) Groningen en Drenthe? De classis is meer dan alleen maar regeltjes, toezicht en het in stand houden van classicale colleges. Ze wil u als protestantse kerken juist ondersteunen bij uw werk in de gemeente.

In de voorbereiding van de opschaling van negen classes naar één classis voor de provincies Groningen en Drenthe was een veel gehoorde opmerking: “de classis is nu al een ver-van-mijn-bed-show; hoe moet het dan gaan met die hele grote classis?” Communicatie met de plaatselijke kerkenraden en gemeenteleden is dan ook van groot belang.

Deze uitgave is een van de middelen die het breed moderamen inzet om de banden met de plaatselijke gemeenten te versterken en te laten zien dat de classis op diverse wijzen ondersteuning kan bieden. Ook wil de classis graag doorgeefluik zijn van plaatselijke initiatieven die ook weer voor anderen van betekenis kunnen zijn. In dit blad staan een paar voorbeelden, zoals de bijeenkomsten van de Ring Westerkwartier (p. 13), de activiteiten in coronatijd van missionair centrum Het Pand in Groningen (p. 14) en een ‘hoor-commissie’ van gemeenteleden die een kijkje in andere kerkelijke keukens namen (p. 22).

Het is de bedoeling jaarlijks dit blad, van en voor de classis, uit te geven. Dit is het eerste nummer en de werkgroep communicatie hoort graag uw reactie op de publicatie: wat heeft u gemist? Kunt u als kerkenraad iets met de onderwerpen? Communicatie is tweerichtingsverkeer het blijft niet bij dit blad alleen of de straks vernieuwde website. U kunt natuurlijk altijd via de scriba uw vragen, opmerkingen en ideeën aan de classis voorleggen.

De Werkgroep wenst u veel leesplezier.

Opbouw, missie en medewerkers

Wie en wat is de Classis Groningen-Drenthe?

DOOR | NICO BECHT, SCRIBA CLASSIS GRONINGEN-DRENTHE

Een classis is een vergadering van ambtsdragers uit gemeenten/kerken in een bepaalde regio. De classicale vergadering wordt gevormd door de ambtsdragers, verkozen door de kerkenraden van de tot de classis behorende gemeenten.

De classicale vergadering geeft leiding aan het leven en werken van de classis en geeft daarin gestalte aan de verantwoordelijkheid van de gemeenten voor elkaar en voor de gehele kerk, alsmede aan de verantwoordelijkheid van de kerk voor de gemeenten.

De Classis Groningen-Drenthe is één van de elf classes die de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) kent en is de gemeenschap van alle (ruim 200) protestantse, hervormde, gereformeerde en evangelisch-lutherse gemeentes in Groningen en Drenthe. De classis is in 2018 tot stand gekomen door samenvoeging van de negen voormalige classes in Groningen en Drenthe.

Missie

Onze missie is dat we als gemeenten van Christus binnen de classis Groningen-Drenthe ons bij elkaar betrokken willen weten, om zo samen te groeien in het samen kerk-zijn. We bouwen hierbij voort op de tradities die ons door de eeuwen zijn doorgegeven. Christus is bron voor ons denken en handelen in deze tijd en het belang van zijn aanwezigheid willen we op velerlei wijze doorgeven aan volgende generaties.

Ringen

Ons staat voor ogen dat de classis een levend netwerk van gemeentes wordt. Met oog hierop bestaat binnen de classis een negental ringen van gemeenten. Deze ringen zijn de negen voormalige classes - waarbij de nadruk ligt op de onderlinge ontmoeting en samenwerking tussen gemeenten (kerkenraden, gemeenteleden).

Classicale vergadering

Iedere ring vaardigt drie ambtsdragers af naar de classicale vergadering (CV), daarnaast worden door de evangelisch-

lutherse gemeenten binnen de classis één ambtsdrager naar de CV afgevaardigd.

Colleges

De CV vergadert in de regel driemaal per jaar en bepaalt het algemene beleid. Het breed moderamen van de CV komt in de regel achtmaal per jaar bijeen en geeft leiding aan de uitvoering van dit beleid. Ook coördineert het breed moderamen de arbeid van de organen van bijstand van de CV, zoals de colleges voor de visitatie (CCV) en opzicht (CCO), behandeling van beheerszaken (CCBB) en bezwaren en geschillen (CCB&G).

Classispredikant

Aan iedere classis is een classispredikant verbonden. Onze classispredikant is ds. Jan Hommes (Glimmen). Hij treedt op als inspirator en aanjager van het kerkelijk gesprek en heeft de taak om gemeenten, predikanten en kerkelijk werkers tenminste eenmaal per vier jaar te bezoeken. De classispredikant vertegenwoordigt de classis ook bij andere kerkgenootschappen, overheden, maatschappelijke organisaties en de media in het werkgebied van de classis. Iedere classis vaardigt tot slot vijf ambtsdragers af naar de Generale Synode, het hoogste bestuursorgaan van de Protestantse Kerk in Nederland.

	Groningen	Drenthe	Totaal
Gemeenten	117	97	206
Vacante gemeenten	14	17	32
Predikanten	86	83	169
Kerkelijk werk(st)ers	30	10	40

Classisindeling Protestantse Kerk in Nederland
Bron: website Protestantse Kerk in Nederland (www.pkn.nl)

Ringen van de Classis Groningen-Drenthe

Ringen Classis Groningen-Drenthe

- Ring Groningen**
contact: Klaas de Vries
vrieskw@gmail.com 050-4042590
- Ring Westerkwartier**
contact: Ans Wolthuis
a.wolthuis@xs4all.nl 0512-302668
- Ring Winsum**
contact: ds. Gerbrand Segger
gsegger@gmail.com 0595-850573
- Ring Noordoost-Groningen**
contact: ds. Jake Schimmel
ds@jakeschimmel.nl 0596-858923
- Ring Oost-Groningen**
contact: ds. Simone van de Vrie
svdvrie@hotmail.com 0598-617823

- Ring Assen**
contact: Dick Vos
diaconaalwerker@pkn-assen.nl 06-10695490
- Ring Zuid-West en Midden Drenthe**
contact: Antoon de Groot
antoon@agcon.nl 0593-525111
- Ring Hoogeveen**
contact: Gerard Dekker
taranto@ziggo.nl 06-18412680
- Ring Emmen**
contact: ds. Jan van Breevoort
jvanbreevoort@hotmail.com 0591-554329

Ontmoeten in de ringen, besturen in de classis

Groei ondanks krimp

DOOR | HENK VAN DIJK, PRESSES CLASSIS GRONINGEN-DRENTHE

De nieuwe classis Groningen-Drenthe beslaat negen voormalige classes. Zij kan en zal dan ook minder doen dan de oude classis. Met name de ontmoeting tussen mensen vanuit verschillende gemeentes is verlegd naar de ringen die hetzelfde gebied omvatten als de vroegere classes. Wat de ringen niet meer hoeven te doen is administratieve en toeziende taken uitvoeren. Elkaar blijven ontmoeten blijft wel een elementair onderdeel van de ringen. Dat gaat niet vanzelf en in een krimpende kerk vraagt dat geestelijke groei, immers: “kerk en gemeente ben je niet alleen”. Het vraagt om groei naar volwassenheid, omzien naar elkaar ook als de ander ons misschien minder aanspreekt. Groei van zelf-gecentreerd denken naar denken om onszelf én de ander.

De organisatie van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) begint bij de plaatselijke gemeente: het zogenaamde presbyteriaanse model. Meerdere plaatselijke gemeentes vormen samen groepen: een classis. Meerdere classes vormen weer een groep – vroeger was dat een provinciaal overleg, tegenwoordig is dat de Generale Synode, oftewel de landelijke organisatie van de PKN. Alle veranderingen komen tot stand doordat de meeste plaatselijke gemeentes er mee instemmen. De klassicale vergadering verzamelt die informatie en benoemt afgevaardigden die op basis van hun informatie gezamenlijk besluiten over landelijk in te voeren wijzigingen binnen de Generale Synode. Dat besluit is dan gebaseerd op de informatie die stapsgewijs is verzameld vanuit de lokale gemeentes.

Minder meerdere vergaderingen

Een krimpende kerk heeft minder menskracht ter beschikking en dus ook minder mensen die bestuurlijk actief willen of kunnen zijn. Voordat de krimp gaat knellen moet er iets veranderen. Vanuit die gedachtegang is de organisatorische druk van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) sterk afgenomen door het aantal ‘meerdere’ vergaderingen te laten afnemen tot twee (of drie, als we de algemene kerkenraad van grotere gemeentes met aparte wijkgemeentes meerekenen). Overigens een raar woord, dat ‘meerdere’. De basis van onze PKN is immers de gemeente. Dat ‘meerdere’ is dan ook geen gezags- of machtsbegrip, maar slaat alleen op het gegeven dat er meerdere vergelijkbare groepen samen iets

tot stand willen brengen. Voor hetzelfde geld zouden we kunnen spreken over ‘mindere vergaderingen’ omdat het aantal mensen dat per laag noodzakelijk is steeds minder wordt.

Wat kunnen we betekenen

Administratieve taken berusten bij de plaatselijke gemeente. Met de classis als stimulerende en soms ook toezichhoudende factor. Doordat gemeentes krimp vertonen, neemt de tendens toe om vooral naar het functioneren van de eigen gemeente te kijken. De angst voor verdere krimp neemt

soms de overhand, blijkend uit opmerking dat “we het nog volhouden”. Juist daarin proberen we vanuit de classis bij de verplichte vierjaarlijkse contacten met de classispredikant en het verplichte contact alvorens formeel mag worden overgegaan tot het starten van een beroepingsprocedure, de aandacht te verleggen van “wat kunnen we ons nog permitteren” naar “wat kunnen we voor de eigen en omliggende gemeentes betekenen”. Die instelling kan een wezenlijke geestelijke groei betekenen. Diaconale projecten kunnen al snel grensoverstijgend worden, waardoor ze breder inspireren en ook buiten kerkelijke kring laten zien dat omzien naar elkaar een onderdeel van ons kerkzijn is. Daarbij plaatst samenwerking met of deelname aan niet primair kerkelijke organisatievormen ons weer midden in de maatschappij en maakt het ons zichtbaar.

Oplossingen op maat

Soms is beheer van bezit een lastige taak. Toch zijn er mensen die dat met plezier en deskundigheid doen. Het bundelen van kennis en ervaring kan voor gemeentes die minder menskracht beschikbaar hebben een opluchting betekenen. Echte groei treedt naar mijn idee op wanneer we deze stappen zetten in de fase waarin we niet met de rug tegen de muur staan, maar samen onderzoeken hoe we deskundigheid en beschikbaarheid over grotere gebieden kunnen inzetten. Dat vraagt om specifieke oplossingen. We helpen als classis graag met het zoeken naar oplossingen op maat.

Theologen en kerkelijk werkers naast elkaar aan de slag

Vanuit de classis stimuleren we dat aan elke gemeente een academisch geschoolde theoloog is verbonden die eigentijdse exegese kan bieden. Vanuit de classis stimuleren we ook dat goed opgeleide en gecertificeerde kerkelijk werkers hun eigen plaats binnen de gemeentes vinden. Dat lijkt tegenstrijdig maar wanneer beide typen professionals hun werk samen doen betekent dat verrijking en dus ook geestelijke groei in onze regio. Dat vraagt wel om anders om te gaan met predikantsplaatsen zowel als aanstellingen van kerkelijk

“DE PKN KAN OOK IN DE TOEKOMST EEN FACTOR VAN BETEKENIS ZIJN”

werkers. Beiden zullen vaak een aanstelling moeten krijgen in meerdere gemeenten, misschien zelfs wel in grotere samenwerkingsverbanden. Ik hoor u al zeggen “dat kunnen we niet”. We realiseren ons onvoldoende dat we dat al enkele eeuwen doen in grotere gemeentes met wijkgemeentes, waarbij een algemene kerkenraad coördinerend optreedt terwijl die wijkgemeentes een heel verschillende signatuur kunnen hebben. Dat moeten we elkaar dan ook gunnen.

Geestelijke groei: bij krimp geen kramp

Ik zou willen stellen dat wanneer we in onze krimpende kerk weten te focussen op geestelijke groei we in staat zullen zijn de PKN ook in de toekomst een maatschappelijke factor van betekenis te laten zijn. Deze kan ver uitstijgen boven het getal van diegenen die zich als PKN-lid hebben laten registreren. Als classis Groningen-Drenthe willen we de hiervoor noodzakelijke gesprekken van harte met u aangaan.

Het moderamen van de Classis Groningen-Drenthe. V.l.n.r. assessor Jochem Abbes, scriba Nico Becht, classispredikant ds. Jan Hommes en preses Henk van Dijk. Foto: Tom van der Velde.

Twee provincies in één classis

Groningen en Drenthe in de Reformatie

DOOR | JOCHEM G. ABBES

Groningen en Drenthe in één kerkelijk verband is historisch gezien bepaald niet vanzelfsprekend. De eerste – en enige – poging tot nu toe was vier eeuwen geleden. Een herkansing?

Historisch besluit

De geschiedenis leert dat het rigoureuze wijzigen van oude, organisch gegroeide structuren nogal wat risico's met zich mee brengt. Dat geldt niet alleen voor bijvoorbeeld de overheid of het bedrijfsleven, maar ook voor de kerk. In de Protestantse Kerk hebben we dat ruim twee jaar geleden meegemaakt toen de synode besloot om de oude 74 classes van de landelijke kerk terug te brengen tot 11. Aan dit ingrijpende synodebesluit was weliswaar een intensief voorbereidings- en besluitvormingstraject voorafgegaan, maar

de impact was er niet minder om. Aan vele classes die vaak hun oorsprong hadden in de Reformatie van de

late 16de eeuw kwam een einde, hoewel zij in de meeste gevallen werden voortgezet in de vorm van een nieuwe ring. De synode hoopte met deze drastische ingreep de ambtelijke en bestuurlijke structuur te verlichten en door een herschikking van taken de kerk beter toe te rusten voor de moderne tijd (zie verder de nota 'Kerk 2025').

Een nieuwe classis tegen wil en dank

De classicale herindeling betekende

voor onze regio dat de vijf Groningse classes (Groningen, Westerkwartier, Winsum, Noordoost-Groningen en Oost-Groningen) en de vier Drentse classes (Assen, Meppel, Emmen en Hoogeveen) werden samengevoegd tot een nieuwe classis Groningen-Drenthe (285 wijkgemeenten, 220 gemeenten en 166 predikanten). Het kon gerust een historisch besluit worden genoemd, want het was sinds mensenheugenis niet voorgekomen dat de beide provincies in één kerkverband waren verenigd. De vele bezwaren vanuit het CRO en de classes

“DE BEZWAREN WAREN
DESTIJD NIKT UIT DE
LUCHT GEGREPEN”

(waarvan er ten slotte vier tegenstemden) betroffen het (te) grote grondgebied, de zorg dat het contact tussen gemeenten en classis zou verdwijnen en de vraag of Groningen en Drenthe met haar verhoudingsgewijs vele gemeenten niet onevenredig zouden worden benadeeld. Toch werd het besluit tot de nieuwe classis Groningen-Drenthe genomen en dat betekende dat alle gemeenten van Uithuizen tot Meppel en van Bourtange tot Vledder werden geacht om vanaf dat moment sámen kerk in de regio te zijn. En dat is best een opgave, want de bezwaren van destijds waren niet uit de lucht gegrepen.

Een precedent uit de beginjaren van het protestantisme

We moeten inderdaad diep in ons 'kerk-historisch geheugen' graven om een precedent te vinden voor de nieuwe classis. Opmerkelijk genoeg dateert de eerste poging juist uit de beginperiode waarin de 'nieuwe leer' in onze provincies werd ingevoerd (de jaren vóór en na 1600). Wat onze beide provincies in kerkelijk opzicht namelijk wél gemeen hebben is het – min of meer – gelijktijdige begin van de Reformatie na de verovering van de stad Groningen door prins Maurits in 1594. Met het Tractaat van Reductie werden Groningen en Ommelanden (Stad en Lande) en de Landschap Drenthe (die nog geen provincie was) 'teruggebracht' tot de Unie van Utrecht. In artikel VI werd geregeld dat geen andere religie dan de 'gereformeerde leer' werd toegestaan. Als geloofsregel werd de Nederlandse Geloofsbelijdenis ingevoerd en als leerboek de Heidelbergse Catechismus. De oude kerkelijke hiërarchie en het centrale leergezag werd afgeschaft en de kerkorde van Emden (waar in 1571 de beroemde synode had plaatsgevonden) werd de basis van het nieuwe kerkelijke leven.

Hoe dit verder ook zij (tolle lege!), onze voorouders realiseerden zich heel goed

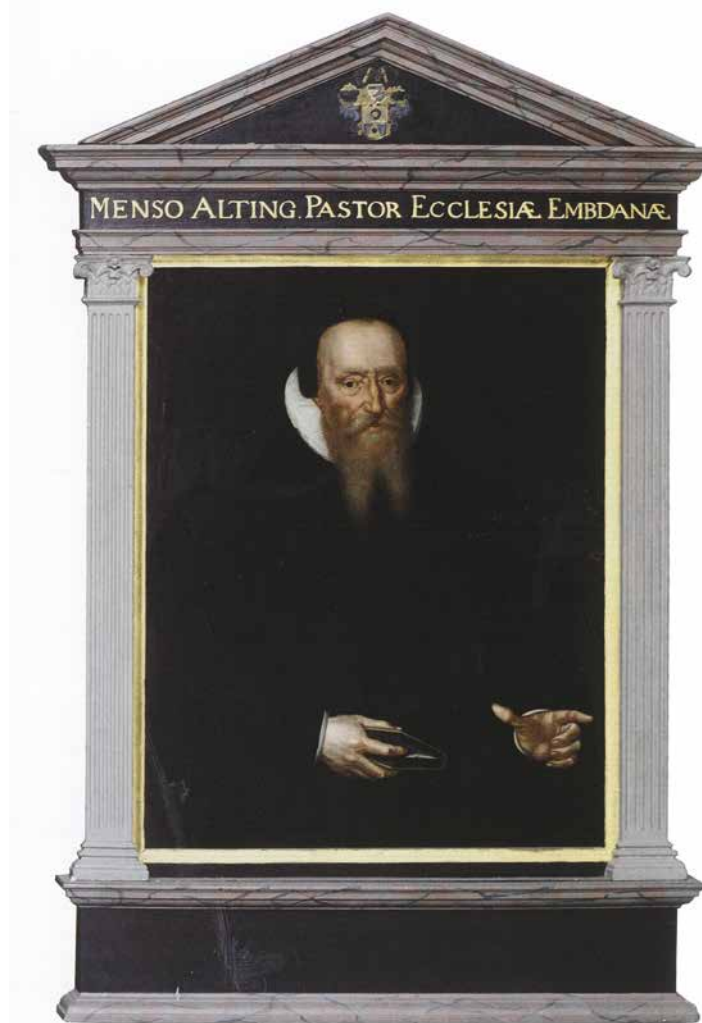
dat de kerk uiteen zou vallen wanneer er geen kerkelijk verband zou zijn. Niet alleen zou dorpsisme de kop opsteken, maar ook 'allerlei wind van leer' (Ef. 4:14) en dat is voor een zo hoge zaak als de eer van God en de zaligheid van onze zielen onbestaanbaar. Daarom werden de oude dekenaten omgezet in classes (classis = vloot) die met een bepaald takenpakket (pastoraat, bijstand, examinatie enz.) de verbindende factor in een regio moesten vormen.

Een eenmalige exercitie?

Gesteund door de nieuwe stadhouder – en overtuigde calvinist – graaf Willem Lodewijk van Nassau kreeg ds. Menso Alting een sleutelrol toebedeeld

bij de hervorming van de Groningse en Drentse kerken. Ds. Alting was in Groningen en Drenthe bepaald geen onbekende; geboren in Eelde, pastoor in Sleen, hageprediker op de Coendersborg bij Helpman en spil van de vluchtelingenkerk te Emden. Al in 1594 kreeg Groningen haar nieuwe kerkorde, een jaar later gevolgd door de Ommelanden. In 1598 werd de Groningse kerkorde ook in Drenthe ingevoerd en vroeg de stadhouder ds. Alting om de Reformatie in de Olde Landschap te bespoedigen. Daarbij werd besloten om de Drentse classes onder de provinciale synode van Groningen te voegen en daarmee in één kerkelijk verband te plaatsen! De Drentse clas-

ses waren echter niet enthousiast en kozen er al snel voor om zelfstandig te vergaderen als 'classis generalis Drenthina'. Met de dood van de stadhouder in 1620 viel de bestuurlijke druk weg en ging de classis generalis verder als provinciale synode van Drenthe. De beide provincies zouden in de eeuwen daarna altijd in aparte kerkelijke verbanden worden georganiseerd (net als Friesland overigens). Tot 1 mei 2018! Moeten we van een herkansing spreken? Ja, maar dan moeten we als kerkelijke gemeenten in Groningen en Drenthe wel de kerngedachte van de classis met overtuiging in praktijk brengen: verbinding zoeken met elkaar!

Ds. Menso Alting (1541-1612), de 'reformator van Groningen en Drenthe'. Schilderij uit de collectie van de Johannes à Lasco Bilbiothek, Emden.

Armoedebestrijding niet alléén een kwestie van geld

“Kerken, praat met arme mensen”

DOOR | LEO POLHUIJS

Er is veel armoede in Oost-Groningen. “Natuurlijk is er geld nodig om dit probleem te voorkomen en te bestrijden,” zeggen Bert Kolkman, Marleen Oostland en Peter van Vegten. Zij zijn lid van de stuurgroep ‘Diaconaat in de regio’, een initiatief van Kerk in Actie en de classis Groningen-Drenthe. “Maar het moet niet bij een pot geld blijven. Er is meer nodig.”

Er zijn in de regio zo’n veertienduizend gezinnen die niet of nauwelijks rondkomen. De stuurgroep heeft een lijstje met ideeën gelanceerd om iets aan de problemen te doen, zoals de aanstelling van een diacoon als consulent die kerken ondersteunt bij de uitvoering van hun armoedebeleid.

Gescheiden werelden

“Eigenlijk hebben we het over twee gescheiden werelden,” zegt Marleen. “Aan de ene kant zijn er mensen die een baan en voldoende financiële middelen hebben en een gewoon leven kunnen leiden. Aan de andere kant heb je mensen die de huur niet kunnen betalen en niet mee kunnen doen aan sociale activiteiten. We moeten de kloof tussen deze twee groepen zien te overbruggen. Helaas doet de scheiding zich ook voor in de kerk. Gelukkig komt er de laatste tijd ook bij kerken meer aandacht voor armoede. Diaconale betrokkenheid bestaat niet alleen uit het geven van geld maar houdt ook in dat er gesproken wordt met mensen die in armoede leven. Zo ontstaat een wederkerige relatie waarbij kerkleden niet alleen geven, maar ook ontvangen. Arme mensen vinden het belangrijk dat er naar hen wordt geluisterd. We willen niet alleen óver, maar vooral mét hen praten. In onze stuurgroep zit een ervaringsdeskundige die zelf weet wat armoede is. De verbinding met professionals op het gebied van armoedebestrijding is belangrijk, om de kloof te dichten.”

Generatiearmoede

Tijdens een inventarisatie van activiteiten op het gebied van armoedebestrijding bij burgerlijke gemeenten en kerken stuitte de stuurgroep onder meer op het verschijnsel generatiearmoede. Bert: “Armoede gaat vaak van generatie op generatie. Opa en oma zaten al in de bijstand, vader en moeder en de kinderen óók. Het is heel moeilijk om hier uit te komen. Meestal is er een opeenstapeling van problemen.”

Marleen: “Mensen verliezen contacten en hun sociale netwerk verdwijnt. Zij komen moeilijk aan werk omdat ze voor de kinderen moeten zorgen. Arme mensen sluiten zich op in hun eigen bubbel, ze berusten erin dat ze nu eenmaal arm zijn en dat studeren of werken niet voor hen is weggelegd. Zo ontstaat er enorm veel stress, zowel geestelijk als lichamelijk. Wij spreken vaak van mensen aan de onderkant van de samenleving. Maar als je ziet hoe velen er zich toch doorheen slaan, dan spreekt daar een enorme kracht uit. Daar kunnen we alleen maar bewondering voor hebben.” Peter: “Kerken besteden op hun websites veel aandacht aan

“DIACONAAT IS VAN VITAAL BELANG VOOR DE KERK”

diaconale projecten in het buitenland. Terecht. Het is voor een diaconie misschien makkelijker iets aan een bestemming ver weg te geven dan contact te zoeken met een arm gezin. Het is geen onwil. Diaconieën en kerkleden weten vaak niet hoe ze dit moeten aanpakken.”

Kinderen

Ook kinderen worden zwaar getroffen door armoede. Ze zien hoe hun ouders worstelen met geldgebrek. Er is geen geld voor schoolreisjes, verjaardagscadeautjes of de sportclub. Kinderen uit arme gezinnen worden ook regelmatig gepest omdat ze anders zijn. Peter: “Het is belangrijk dat een kind bij de hand wordt genomen door een volwassen coach, bij wie het zijn verhaal kwijt kan. Kerken kunnen meer doen dan ze denken. Het kan gaan om heel concrete dingen. Zo zijn er mogelijkheden om aan gratis speelgoed te komen. De kerk kan ouders daarop wijzen. Je moet als kerk ook niet te gauw naar de overheid wijzen, je hebt je eigen

V.l.n.r. Bert Kolkman, Peter van Vegten en Marleen Oostland bij de gevel van de toren van de voormalige Protestantse Kerk in Scheemda. Foto: Leo Polhuijs.

verantwoordelijkheid. Het is belangrijk dat we de samenwerking actief opzoeken. Burgerlijke gemeenten erkennen de rol van de kerken en doen veel goed werk. Er zijn bijvoorbeeld schuldhulpprojecten en verenigingen krijgen subsidie zodat mensen met weinig geld toch mee kunnen doen. Een mooi initiatief is de Alliantie van Kracht, een netwerk van organisaties in de Veenkoloniën die gezamenlijk armoede effectief aan willen pakken.”

Schaamte

Bert: “Ook diaconieën doen veel. Vaak is er ook wel geld. Maar het taboe op armoede binnen de kerk doorbreek je niet zomaar.” Marleen: “Veel mensen schamen zich. Ze willen hun situatie niet aan de grote klok hangen. Andersom: voor een diaken is het ook niet zo makkelijk om zomaar op iemand af te stap-

pen. Dat wordt misschien als bemoeizuchtig ervaren. Maar het kan een enorme opluchting zijn als een diaken eens vraagt hoe het thuis gaat.”

Kern

Volgens Bert hoort de diaconie tot de kern van het geloof. “Een kerk zonder diaconie kan niet bestaan. Uitgangspunt is christelijke gerechtigheid en voorkomen van armoede. Denk ook aan wat er in het Bijbelboek Handelingen staat over de eerste gemeente, waar men alles gemeenschappelijk had. Diaconaat is van vitaal belang voor de kerk.”

Meer informatie over het project ‘Diaconaat in de regio’ is te lezen op de website van de classis: www.classisgroningendrenthe.nl

Niet vergaderen, maar netwerken

De ring is er voor iedereen

DOOR | DS. WOUTER BAKKER, VOORZITTER VISITATIE

Sinds 2018 zijn er 'ringen' in de Protestantse Kerk. Elke gemeente maakt deel uit van een ring. In onze classis zijn negen ringverbanden gecreëerd die geografisch samenvallen met de voormalige classes. De ring is nog wat onbekend, en daarom nog niet zo bemind als de bedoeling is. Daarom in dit classisblad een portret in hoofdlijnen.

De invulling van de ring is vrij, als die maar het kerkordelijke doel dient (Ord. 4-17) en 'de saamhorigheid van de gemeenten bevordert in het nakomen van haar taak en roeping'. Elke gemeente kent immers niet alleen eigenaardig- maar ook eenzijdigheden. Alleen samen met andere christenen leren we te zien hoe groot en diep de liefde van Christus is,

zegt Paulus (Ef. 3:18). De ring is zo, na de eigen gemeente (de eigen kring), en naast de lokale oecumene (als die er is), een logisch vervolg en oefening in kerkzijn.

- De ring is er om te netwerken, en niet om te vergaderen

De ring is de plek waar je elkaar in de directe omgeving als protestantse gemeentes kan ontmoeten, inspireren en versterken. Moest je vroeger als 'gewone' diaken of ouderling nog wel eens naar de classis om mee te denken en te besluiten over vragen waar je weinig *feeling* mee had, of in je eigen gemeente weinig mee te maken kreeg, die verplichting is er niet meer. Nagenoeg alle kerkbestuurlijke zaken in de regio waren bij de (oude) classis, en daar blijven ze: bij de (nieuwe) classis.

- De ring is bij uitstek de plek waar kennis en ervaring gedeeld kunnen worden tussen ambts- en taakdragers

Vragen over de ringen?
Neem contact op:
ds. Wouter Bakker
06 - 44430108
w.bakker@protestantsekerk.nl

met betrekking tot bijvoorbeeld kerkbeheer, missionair, diaconaal, en jeugdwerk

We zien dit gebeuren met betrekking tot missionair -, diaconaal - en jeugdwerk. Niet alleen in bijeenkomsten, maar ook via *social media*. Zo konden ervaringen van jeugdwerkers ook in crisistijd in een appgroep gedeeld worden. Binnen het netwerk van een ring kunnen ook projecten (zoals een korenfestival of diaconaal project) goed van de grond komen.

- De ring is er voor alle leden van de kerk

Dus niet alleen voor kerkenraadsleden – al zal de thematiek hen in het bijzonder wel zeer aangaan. De ring is dé geschikte plek voor een toerustings- of inspiratieavond met een interessante spreker uit den lande die je net een groter publiek wilt geven dan enkele geïnteresseerden uit een enkele gemeente. De meeste ringen organiseren zo jaarlijks met het oog hierop een aantal interactieve lezingen. De ring Groningen organiseert jaarlijks ook een Kerkendag.

- De ring is een vrije, bovenplaatselijke 'kerkplek'

De ring is formeel noch vrijblijvend. Bewust is ervoor gekozen om hierover niet 'van bovenaf' iets in de kerkorde vast te leggen. Als het goed is, wordt er verantwoordelijkheid genomen voor de ring door een stuurgroep en door de predikanten en kerkelijk werkers binnen de ring. Zij ontmoeten elkaar regelmatig in de werkgemeenschap. Van hen mogen ideeën en initiatieven worden verwacht om van de ring iets moois te maken. De ringen kunnen hierbij samenwerken met en advies vragen aan de voorzitter van het college voor de visitatie. Dit college bevordert de ontmoeting van gemeentes, en geeft zo gestalte aan de verantwoordelijkheid van de gemeentes in de classis voor elkaar.

Op pagina 22 leest u ter inspiratie een voorbeeld: hoe gemeentes betrokken op elkaar kunnen zijn en van elkaar kunnen leren.

Op pagina 5 van dit blad ziet u een overzicht van de contactpersonen van alle ringen in de classis.

Ring Westerkwartier

DOOR | ANS WOLTHUIS, SCRIBA RING WESTERKWARTIER

Sinds de start van de ringen in september 2018 zijn er in het Westerkwartier jaarlijks drie ring-bijeenkomsten georganiseerd. De bijeenkomsten zijn informatief en gericht op de onderlinge ontmoeting van vertegenwoordigers van de ringgemeenten. Elke bijeenkomst heeft een thema, zoals: pionieren in de kerk, missionaire gemeente, jeugdwerk, communicatie en ethische vragen aan de medische wetenschap. De keuze voor het onderwerp wordt in onderling overleg gemaakt met de aanwezigen op de ringbijeenkomst.

Het ringbestuur nodigt vervolgens een deskundige uit voor een presentatie waarbij interactie met de toehoorders een belangrijke rol speelt. Er zijn gemiddeld 40 personen aanwezig. Daarbij is het thema meebepalend voor het uitnodigen van specifieke vertegenwoordigers van de gemeenten.

Bij het thema jeugdwerk worden speciaal mensen uitgenodigd die een taak in het jeugdwerk hebben, bij communicatie degenen die kerkblad, beamer en dergelijke verzorgen.

De bijeenkomst heeft een vaste opzet: welkom (met een kop koffie of thee), een meditatief moment, een lied en een kort huishoudelijk deel. Na een pauze volgt het interactieve deel. De voorzitter bewaakt de tijd zodat er nog gelegenheid is voor vaste gemeenterondje. Vertegenwoordigers van de gemeenten krijgen hier de gelegenheid om iets te zeggen over zaken die in hun gemeente spelen. Dit kan een bijzondere actie zijn, een speciale dienst, het beroepingswerk, een afscheid, verbouwing of andere zaken. De bijeenkomst wordt afgesloten met een lied. Goed gebruik wordt ten

slotte gemaakt van de gelegenheid om nog wat na te praten met een hapje en een drankje.

Het ringbestuur bestaat uit vier personen en vergadert enkele weken vóór en kort na de ringbijeenkomst om agenda of onderwerp vast te stellen en te evalueren.

Door de coronabeperkingen zijn de laatste bijeenkomsten afgelast. Om toch contact te houden heeft het ringbestuur aan de scriba's van de gemeenten in het Westerkwartier gevraagd om een mail te sturen waarin iets verteld wordt over plaatselijke kerkelijke initiatieven in coronatijd. Hieraan is gehoor gegeven door het merendeel van de gemeenten. Van de reacties is een overzicht gemaakt dat in de verschillende kerkbladen gepubliceerd kon worden.

Pioniersplek in crisistijd: Het Pand

Een onvergetelijke tijd

DOOR | JAN WAANDERS, MISSIONAIR WERKER

De tijd vóór corona – wat kun je daar soms nog over dagdromen! Ik blader terug in het kasboek van Het Pand. De laatste uitgave dateert van 11 maart 2020: inkoop voor Open Maaltijd. Daarna een hele tijd niets... maandenlang. Want: corona.

We zouden nog zoveel...

Voor de eerste keer het Heilig Avondmaal vieren.

Een kinderprogramma hebben, op weg naar Pasen.

Een fantastisch mei-kamp organiseren en een spetterende Sport- en Spelweek.

Toen lag opeens alles plat.

Toch waren de afgelopen maanden misschien wel de drukste uit de lange geschiedenis van Het Pand. Wat een bruisende tijd hebben we achter de rug! Meteen toen de 'lockdown' van kracht werd, hebben we ons bezonnen: Hoe kunnen we als jonge geloofsgemeenschap onderling contact blijven houden? Het was uitgesloten dat we gewoon door konden gaan met clubs en lunchvieringen.

In alle programma's van Het Pand

staat de hele week één Bijbelverhaal centraal; het komt in alle onderdelen terug. Dat idee hebben wij vastgehouden. Iedere week kozen we een nieuw Bijbelverhaal en maakten een digitale nieuwsbrief, met onderdelen als 'Hoe gaat het met...?', 'Het recept van ...', en: 'Sporten met Frans'. Iedere week namen we een videoboodschap op, met een paar minuten over het Bijbelverhaal van de week. Voor alle kinderen voegden we er wekelijks een knutseltasje bij. We brachten ze rond in de wijk: hingen ze aan de deur, belden aan en maakten dan een praatje over hoe het ging, over de kinderen, over van alles en nog wat. Ook al was het beperkt, het was waardevol één-op-één contact. Het bijzondere was dat we zodoende iedereen van de gemeenschap spraken, wat normaal niet het geval is.

Soms bleek extra pastoraat wenselijk, dan uitgebreid de tijd genomen om elkaar te spreken. Soms verliep het maken van het huiswerk moeilijk en brachten wij een laptop en legden het contact met een student die de kinderen verder hielp.

De verandering

De Gemeente Groningen onderkende meteen de betekenis van onze tasjesactie. Samen met ambtenaren hebben we nagedacht hoe we de 850 kinderen van onze wijk die in de lockdown zaten toch iets aan konden bieden om de tijd zinnig door te komen. Het leek wel alsof we toen een knop in drukten voor een nieuw tijdperk. Waar iedere organisatie vóór de corona-uitbraak alles voor zichzelf deed, besloten we nu na enkele videovergaderingen om samen voor de wijk te gaan. Ambtenaren

Jan Waanders in de speeltuin met kinderen van Het Pand.

van het armoedebeleid haakten aan, er waren opeens mannen met groene vingers, mensen van het naaiatelier, buurthuizen deden mee, muzikanten, kunstenaars. Dromenpuzzels en kleurplaten werden gemaakt. Moestuintjes werden aangelegd. Stoepkrijt en kleurstiften uitgedeeld, samen met iets lekkers en ga zo maar door. De wijk werd mooier van de tekeningen!

Weer sporten vieren!

Zodra het weer werd toegestaan, hervatten we de sportprogramma's met kinderen en tieners. Met wat creativiteit hebben we leuke middagen en avonden gehad.

Ook de vieringen keerden terug – zodra het mocht. We kozen voor de openlucht; Het Pand ligt pal naast de speeltuin. Picknickvieringen noemden wij ze. Eerst beperkten we het aantal

bezoekers tot 45, om ervaring op te doen. Daarna voor iedereen die wilde komen. Dat bleek een schot in de roos want iedereen had zo'n zin om elkaar weer te ontmoeten. Om samen weer ons te laten inspireren door Gods woord en als gezegende mensen weer naar huis te gaan. De lunch was sterk aangepast; slechts een paar mensen mochten het eten uitdelen. Gezinsleden werden bij elkaar geplaatst als in een restaurant. Dat vereiste veel discipline, zeker naar de maatstaven van onze wijk, maar men nam het voor lief, want we waren weer bij elkaar.

De onvergetelijke zomer

Vlak voor de zomervakantie mochten

de kinderen weer samen spelen. Een geschenk uit de hemel! Drie weken voor de zomervakantie besloten we om de Sport- en Spelweek alsnog aan te bieden aan het begin van de zomervakantie. In mum van tijd waren er vijftien vrijwilligers en zes koks. Wel 'kids-only', ouders mochten niet aanwezig zijn. Nog nooit waren er zoveel kinderen en tieners. Samen dachten wij in de pauzes na over het Bijbelverhaal van Ruth. Een onvergetelijke week!

Samen met de Gemeente Groningen bedachten we een zomers concept: Kinderen die nu door de corona thuis moesten blijven, zouden we de

“NOG NOOIT WAREN

ER ZOVEEL KINDEREN

EN TIENERS”

Een picknickviering met dr. Benno van den Toren

Sport- en Spelweek 2020

Missionair centrum Het Pand

Het Pand is een missionair centrum in de Korrewegwijk van de stad Groningen, vanuit de wijkgemeente Martinikerk. In dit gebouw – met speeltuin! – komen wekelijks buurtbewoners samen voor een viering en een lunch. Maar Het Pand is niet alleen de zondagse samenkomsten: door allerlei programma's en aandachtig contact met wijkbewoners wordt een band met de bezoekers opgebouwd en zijn de medewerkers zowel pastoraal als maatschappelijk betrokken.

Het Pand
Madoerastraat 16
9715HG Groningen
info@pandvoordewijk.nl
050 – 577 5886

mooiste zomer aanbieden. Weer was er dat aanstekelijke enthousiasme, die hartelijke samenwerking. De Gemeente zorgde voor leuke PR. En voor de kinderen was er iedere week een programma alsof je wijk het meest luxe vakantiepark is. Dagen met keuze uit zes verschillende opties waren geen uitzondering. Het ene buurthuis werd het restaurant, een andere richtte zich meer op toneel, muziek en dans. Het Pand deed volop mee aan sport en een timmerdorp.

Kun je het coronavirus bedanken? Ik zeg: Dank, Heilige Geest! Ook al maakte het virus het er niet makkelijker op, met zoveel geloof, creativiteit en enthousiasme, met zulke mooie ontmoetingen, was het een onvergetelijke tijd.

Evert Jan Veldman, diaconaal predikant in Groningen:

“Het begin is er”

Op een snikhete vrijdagmiddag interviewde ik ds. Evert Jan Veldman in de betrekkelijk koele Nieuwe Kerk over zijn werk als diaconaal predikant in Groningen. Deze kerk is Evert Jans geliefde plek, en hij heeft de uren als diaconaal predikant pas op zich genomen toen er een jonge collega gevonden was die ervoor zou zorgen dat er geen gat zou vallen in het gemeentewerk. Sinds die aanstelling is drie-tiende van zijn werkweek gewijd aan de diaconie.

DOOR | REINDER DE JAGER

“Deze kerk is natuurlijk allang geen wijkgemeente meer – ik ben wat allergisch voor dat woord,” zegt Evert Jan ergens in het gesprek, “deze binnenstadskerken, de Nieuwe Kerk en de Martinikerk, vervullen een stadsbrede rol, cultureel alleen al. Als je iets wijkgemeente noemt, suggereer je dat een Nieuwe Kerk te vergelijken is met een buurtkerk als De Bron – de term is verwarrend. Voor het bestrijden van armoede en uitsluiting en voor de diaconie is aansluiten bij initiatieven in de wijk belangrijk, maar ook stads-breed denken.”

Waarom is daarvoor een diaconaal predikant nodig? We hebben toch al diakenen?

Lachend: “Dat zou je natuurlijk eigenlijk aan het College van Diakenen van de stad Groningen moeten vragen... Natuurlijk geldt dat er ook vóór de komst van een diaconaal predikant al heel hard gewerkt werd, aanvragen beoordeeld, geld verdeeld. Maar er werd gevoeld dat daar richting in moest komen, dat er een beleid achter moest zitten. Voorheen hadden veel diaconieën de neiging om op hun geld te gaan zitten – alleen de rendementen van hun belegging uit te geven; bijna bang om iets verkeerd te doen, en als je niks doet kan er ook niks fout gaan. Maar als je een beleid erachter hebt staan, zou best wel eens kunnen blijken dat het vruchtbaarder is om ook een deel van je kapitaal uit te geven. Mijn taak is om dat beleid samen met de diaconie vorm te geven. Als dat beleid er eenmaal is, dan zou het zomaar eens kunnen zijn dat de functie van diaconaal predikant overbodig wordt. Dan kan blijken dat dat er weer andere mensen nodig zijn, zoals een diaconaal opbouwwerker.”

Wat is op dit moment de stand van zaken, wat is er al gebeurd?

“Afgelopen maanden heb ik veel gesprekken gevoerd met allerlei mensen die in de stad bezig zijn met het bestrijden van armoede en uitsluiting. Ook veel gesprekken met ervaringsdeskundigen – een belangrijke groep natuurlijk. Mijn bedoeling was om veel van die stemmen (niet alle, je kunt ook in het onderwerp verdwalen) bij elkaar te brengen in een mini-

symposium, om daarna aan de hand daarvan samen met de diaconie grote lijnen uit te zetten. Daar stak corona natuurlijk een stokje voor, dus het is een ‘webinar’ geworden – wel jammer, want elkaar echt treffen is toch wat anders dan elk achter een schermje zitten. Toch kwam er nu ook wel veel uit... Dat moeten we verder uitwerken. Het begin is er. Ik heb dat proberen samen te vatten in het stuk ‘Diaconale presentie in de stad Groningen’. Het is nu een kwestie van een beknopt beleidsplan afmaken waaruit de actiepunten moeten rollen. En dan wordt er ook geld uitgegeven.”

Mag ik zeggen: ‘meer structureel’?

“Nou ja, beter: meer met een langetermijnvisie. Diaconie handen en voeten geven vergt twee zaken: tijd en wederkerigheid. En als we naar die factor tijd kijken, dan was de ‘oude’ manier van werken in projecten van beperkte duur, niet bevredigend – je hebt vaak een langere adem nodig. De bewijslast lag dan bij iemand die dat project deed en moest ‘scoren’. Dat ging dan in de weg zitten van echt luisteren naar wat de behoefte was. Kijk wat dat betreft ook naar de Gemeente Groningen: beleidsperiodes tussen twee verkiezingen duren vier jaar, maar men beziet het bestrijden van armoede nu over langere tijd. De gemeente is goed bezig: men probeert als ambtelijke organisatie aan te sluiten bij ervaringsdeskundigheid. Twee totaal verschillende werelden, maar het streven is er – dat biedt ook kansen voor de protestantse diaconie om daarbij aan te haken.”

Is dat niet wat de kerk eigenlijk zou moeten doen: meegaan met ontwikkelingen die de goede kant op gaan?

“Jazeker, dat is helemaal waar. Het is zo jammer dat de kerk dat niet eerder heeft gezien, en dat ze tot dat inzicht komt op het moment dat ze haar stevigheid aan het verliezen is: ze moet nu ook wel. Ze moet nu erkennen dat ze de slag gemist heeft, het contact kwijtgeraakt is met de mensen om wie het draait. We moeten nu bondgenoten zoeken. Een project als Sint Martinus’ Pronkjewailn, zoals dat de laatste jaren ontstaan is, waarin armoede en veerkracht van mensen zichtbaar gemaakt wordt en burgerlijke gemeente en protestantse diaconie samenwerken, is wat dat aangaat een heel hoopvolle ontwikkeling.”

De gevolgen van corona

Kerk 2020

Zo nu en dan lees ik een stukje uit *De levende Kerk* van/over Dietrich Bonhoeffer en laat mij verrassen door de actualiteit van die bijna 90 jaar oude teksten, zoals: “De kerk staat aan de periferie van het leven en allang niet meer in het centrum van de wereld, midden in het leven – al doet ze graag alsof. De kerk wil – en hoort – in het centrum te staan, maar ze is allang achtergelaten in het zondagse.”

DOOR | DS. JAN HOMMES, CLASSISPREDIKANT

Als classispredikant spreek ik veel predikanten en kerkenraden over de toekomst van de plaatselijke gemeente. In de notitie over ‘kleine’ gemeenten wordt aangegeven dat er vijf elementen belangrijk worden geacht voor een levendige, vitale gemeente: vieringen, pastoraat, diaconaat, vorming en toerusting en missionair gemeente zijn.

Samenkomen

Het is voor veel gemeenten en vooral ook gemeenteleden volstrekt helder dat de zondagse eredienst, en dan vooral met koffiedrinken daarna, het belangrijkste is. Daar kom je samen, daar wordt de gemeenschap vorm gegeven en dat is de plek waar je wordt gevoed, bemoedigd, getroost. Wanneer we spreken over de toekomst van de gemeente is dat

de kern die moet blijven: een plek waar de bijbel opengaat en de gemeente samenkomt. Zijn we hiermee ‘achtergelaten in het zondagse’?

Komt men nog?

Ik denk dat de online vieringen die zijn ontstaan in de afgelopen maanden niet meer zijn weg te denken uit de kerkelijke praktijk. We merken op dit moment dat minder mensen naar de kerkdienst komen; er is een zorg of er straks wanneer het seizoen van kringen weer is begonnen nog wel net zo veel mensen mee gaan doen. Wat betekent ‘gemeenschap’ met het oog op onze kerkelijke gemeente anno 2020?

Blijven bellen

Omzien naar elkaar is een grote kracht die veel gemeenteleden op die manier benoemen. De afgelopen maanden hebben zij in veel gemeenten veel werk verzet. Een aantal nieuwe initiatieven stopt nu de corona-maatregelen zijn versoepeld of niet meer aan de orde – waarom eigenlijk? Waarom blijven we niet gemeentebrieven met mooie meditaties of persoonlijke verhalen rondbrengen? Waarom bellen we niet vaker mensen?

Het belangrijkste aan de gemeente

Diaconaal gemeente zijn doen we van harte, vinden we ook belangrijk, maar als voormalig diaken vraag ik me wel eens af of we wel in de gaten hebben wat dat precies betekent. En dat geldt ook voor vorming en toerusting en missionair ge-

meente zijn. We doen het wel, maar wanneer ik aan kerkenraadsleden en gemeenteleden vraag wat het belangrijkste is aan de gemeente dan hoor ik deze drie niet zo heel vaak.

Samen kerk

Ik heb ook de overtuiging dat het onmogelijk is dat alle gemeenten dat helemaal zelfstandig blijven doen. Ik vind de vraag van Bonhoeffer relevant voor ons vandaag. Wanneer we van betekenis willen zijn, wanneer we aan onze roeping als gemeente van Christus willen beantwoorden zullen we, denk ik, meer dingen samen moeten doen en dat kan ook prima. De plaatselijke gemeente is zelfstandig en heeft een eigen verantwoordelijkheid, ook een verantwoordelijkheid om wegen te zoeken om die gemeente goed te borgen voor de toekomst. Soms, heel vaak, lukt dat niet alleen en we zijn samen kerk. Dat betekent dat we bij elkaar kunnen aankloppen en naar elkaar om moeten zien. Het is zaak om uit te stralen dat we er zijn als gemeente van Christus en dat we iets te bieden hebben en soms ook iets te zeggen hebben.

Creativiteit

Ik merk dat veel gemeenten moeite hebben om zich te openen naar elkaar. Dat is jammer en niet nodig. We hebben

elkaar nodig om alle creativiteit te benutten die we hebben om kerk te kunnen zijn met het oog op de toekomst. Kerk 2020 vraagt om inzet naar elkaar, omzien naar elkaar, elkaar van dienst zijn als kerkelijke gemeenten. Overigens hebben we dat veelal in de tijd van de corona-maatregelen ook gedaan. Gemeenten die elkaar opzochten en afspraken maakten om samen online vieringen te verzorgen, zodat niet iedereen alle apparatuur hoefde te kopen en zich kon beperken in de inzet van mensen; samen optrekken waar het gaat om de protocollen en hoe je omgaat met de maatregelen. Dat ging prima en heeft mooie verbanden opgeleverd. Het kan dus prima.

KERK 2020 VRAAGT OM
INZET NAAR ELKAAR,
OMZIEN NAAR ELKAAR,
ELKAAR VAN DIENST
ZIJN ALS KERKELIJKE
GEMEENTEN.

Als leden van de Protestantse Kerk in Nederland hebben we elkaar veel te bieden, klein en groot, groot en klein. Er is veel te doen in onze gemeentes en er zijn zo veel mensen bijzonder betrokken. Dat kunnen we nog beter benutten en ik zou willen dat we proberen misschien niet in het centrum van de wereld of levens van mensen te staan, maar tenminste daarin zichtbaar van betekenis te kunnen zijn. Dat kunnen we het beste samen, denk ik.

Openluchtdienst van de HG Dorkwerd. Foto: Siem van der Vis

Dorpskerk Eelde. Foto: Tom van der Velde

Hoe kun je een gemeente vernieuwen zonder haar te breken?

Van fusie naar 'kerk zijn onder één dak'

DOOR | DS. JAN HERMES, PREDIKANT DORPSKERK SCHOONEBEEK

Pinksteren 2012 was een belangrijke dag in Schoonebeek. Met overtuiging, dankbaarheid en veel enthousiasme werd de fusie tussen de gereformeerde kerk en de hervormde gemeente getekend. De gebouwenkwestie, twee in Schoonebeek en een in het buitendorp Weiteveen, zou op een later tijdstip behandeld worden.

Toen ik eind 2015 werd benaderd met de vraag of ik misschien predikant in Schoonebeek wilde worden – zij zochten een bruggenbouwer en verbinder – was van dit enthousiasme nog weinig te merken. Voor mijn gevoel hing er een zekere grauwsliuier over de gemeente. Soms leek het alsof iedereen zich had teruggetrokken in zijn eigen hok. Men miste de moed en het onderlinge vertrouwen om ingrijpende keuzes te maken.

Focussen op de kern

Aan mijn toezegging om naar Schoonebeek te komen heb ik destijds de voorwaarde verbonden dat de gemeente eerst een keuze moest maken rondom de gebouwenkwestie. Binnen zes weken was een keuze gemaakt en werd er gekozen voor de kerk midden in het dorp. De positie van het kerkelijk centrum in Weiteveen zou later aan de orde komen.

In het begin van mijn werkzaamheden heb ik me met name gefocust op de kerkenraad. Het eerste gedeelte van de kerkenraadsvergaderingen reserveerden wij voor het geloofsgesprek, geïnspireerd door het boek *Leven uit de Bron* van Marius Noorloos. We namen de tijd om met elkaar na te denken en in gesprek te gaan over onze persoonlijke en gemeenschappelijke relatie tot God, tot elkaar en tot het dorp, c.q. de wereld. We leerden ons opnieuw te focussen op de kern van gemeentezijn.

Een moeilijk afscheid

Zo was de kerkenraad in staat om, met het oog op de toe-

komst van de gemeente, nogmaals een belangrijke beslissing te nemen: samen gemeente zijn onder één dak. Dat had tot gevolg dat we ook afscheid zouden nemen van het kerkgebouw in Weiteveen. Natuurlijk heeft ook dit voor de nodige commotie gezorgd. Niet alle onenigheden en ruzies waren op te lossen, helaas. We hebben afscheid genomen van gemeenteleden die deze keuzes moeilijk konden accepteren. Dat doet pijn. Daar waar mogelijk heb ik hen opgezocht, met ze gebeden en onder de zegen van de Eeuwige laten gaan. Toch ben ik ervan overtuigd dat we dit proces zorgvuldig aangepakt hebben en dat de sluiting een goede beslissing was.

Tot nu toe heb ik veel over de kerkenraad geschreven. Mijn ervaring is namelijk dat wanneer de kerkenraad goed functioneert, dit langzaam doorwerkt in de gemeente. Echter, wanneer er onenigheid in een kerkenraad is, heeft de gemeente daar direct last van.

Zeven huisregels

Natuurlijk kwam de gemeente ook aan bod. Er was een aantal opbouwzondagen gepland waar de drievoudige relatie in de dienst aan de orde kwam, welke ook bij de koffie of op een ontmoetingsavond besproken werd. Op grote flap-overs werd genoteerd wat de gemeenteleden belangrijk vonden met betrekking tot de relatie tot God, de verbinding met elkaar en voor onze opdracht in de wereld. Over alle opmerkingen en suggesties kon vervolgens gestemd worden zodat we uiteindelijk zeven belangrijke huisregels konden formuleren die nu bij de ingangskerk van de kerk staan. Mijn ervaring, ook uit andere gemeenten, is dat wanneer een gemeente weet waarom zij gemeente is en wat haar kernwaarden zijn, dit verdiepend en verbindend werkt.

Een open kerk

Naast de inhoudelijke arbeid werd ook nagedacht over de revitalisering van de dorpskerk. Waaraan moet een kerkge-

bouw in deze tijd voldoen? We vonden het belangrijk dat de drievoudige relatie in het gebouw terug te vinden is. Een stilteplek om God te ontmoeten, een ontmoetingsruimte om met elkaar koffie te drinken en transparantie naar de buitenwereld: er kan van buiten naar binnen worden gekeken en andersom. Het plan van een jong architectenduo wekte het enthousiasme van de gemeente en ruim 100 vrijwilligers dachten en werkten mee om dit plan te realiseren. Vol dankbaarheid en met gepaste trots hebben we in september 2018 de vernieuwde dorpskerk in gebruik genomen. Het is 'Ons Huis' geworden.

Natuurlijk waren er ook moeilijke momenten en zijn ze er af en toe nog. Mijn gevoelens hierin zijn dubbel; enerzijds vond ik het jammer dat een aantal gemeenteleden het hele proces afwees en daarbij afhaakten maar anderzijds gaf het ook nieuwe ruimte en nieuw elan.

Ertoe doen

Nu, in 2020, vind ik dat de Dorpskerk te Schoonebeek een vitale, levende, laagdrempelige en aantrekkelijke gemeente geworden is met veel vrijwilligers op allerlei terreinen van ons gemeentezijn. Inmiddels is er een nieuw beleidsplan opgesteld, kort en bondig, maar met drie heldere doelen: Vergroenen, Verbinden en Kerk in het Dorp. Er spreekt een zekere ambitie – of beter gezegd roeping – uit dat we als christelijke gemeente van betekenis willen zijn voor de jongere generatie en ertoe willen doen in de huidige tijd, voor elkaar en voor ons dorp.

Vernieuw uw kerk

Hoe we dit in tijden van COVID-19 gestalte kunnen geven is een grote uitdaging en vraagt om wijsheid en de nodige Geestkracht. Het gebed dat bij de totstandkoming van de PKN werd gebeden blijft ook voor de toekomst mijn gebed: "Kom Heilige Geest, vernieuw uw kerk".

De Dorpskerk van Schoonebeek: ontmoetingsruimte, exterieur en kerkzaal met transparante wand.

Levendig beeld van hoe een gemeente werkt

Een nieuwe vorm voor visitatie

DOOR | DS. WOUTER BAKKER

Emeritus kerkelijk hoogleraar Maarten den Dulk lanceerde recent in een lezing een nieuwe vorm voor visitatie – waar bij gemeentes omzien naar elkaar en pastoraal bezoek krijgen. Zijn vraag was: kunnen we ons een vorm van visitatie voorstellen waar gemeenteleden graag aan meedoen?

Daar zit namelijk meteen het probleem. De gemeente zit er niet op te wachten. Predikanten lopen niet over van enthousiasme. Den Dulk moest denken aan het verhaal van een lid van een hoorcommissie. Die vertelde vol enthousiasme over de tijd dat

“PERFOREER DIE BUBBEL!”

ze daarmee bezig waren. Wat was het verrassend en leerzaam geweest om op zondagochtend steeds weer andere gemeentes te bezoeken en daar iets te proeven van een sfeer in de kerkdienst zoals ze die zelf niet gewend waren. Spannend om na afloop van de dienst, in gesprekken een blik te mogen werpen in de ‘keuken’ van zo’n andere gemeente. En wat was het nuttig om later de eigen kerkenraad over deze ervaringen te informeren. Ze kregen als vanzelf nieuwe ideeën over gemeente-zijn en ze keken sindsdien anders aan tegen hun eigen gewoontes.

Zou zo’n hoorcommissie voorbeeld kunnen zijn voor een visitatiecommissie nieuwe stijl? De ring wijst een

gemeente aan, die een commissie van vijf mensen aanstelt, die gedurende een paar maanden op een aantal zondagochtenden een paar buurgemeentes bezoekt. Ze kondigen hun bezoek aan, worden in de dienst officieel welkom geheten en stellen zich voor. Ze mengen zich onder de kerkgangers. Na afloop voeren ze een gesprek met de voorganger en een paar kerkenraads- en gemeenteleden. Het doel: een zo levendig beeld van hoe deze gemeente werkt. De richtvraag: hoe máákt u het? Let vooral op de werkgroepen, een musical, een leerhuis, werk onder gevangenen of vluchtelingen, maar evt. is er ook gelegenheid om door te praten over problemen en ervaringen uit te wisselen. Een verslag van de ontmoeting kan het karakter krijgen van een brief aan de ontvangende gemeente, die gepubliceerd zou kunnen worden in de gemeentebladen.

Het is een model – schrijft Den Dulk. Een manier om elkaar te stimuleren om uit de eigen gemeentebubbel te komen. “Om Jezus te leren kennen en lief te hebben, kan je niet in je eigen kring blijven. Je moet betrokken worden in het netwerk van gemeentes. Er is geen alternatief. We kunnen het geloof niet onderhouden door op onszelf te blijven. Ontmoeting is geen extraatje, dat je eventueel ook kan overslaan. Het is het hart van de kerk, waardoor alle gemeenteleden de hoogte en diepte, lengte en breedte van de liefde van God leren kennen – en die ruimte is oneindig veel groter dan de eigen bubbel. Perforeer die bubbel! Zo leer je de ruimte van Gods liefde kennen.”

Foto: Steve Jirvetson

Onze gemeente is open en gastvrij

DOOR | DS. JAN HOMMES,
CLASSISPREDIKANT GRONINGEN-DRENTHE

De afgelopen maanden was er veel gesloten en kon je elkaar niet ontvangen. Niks geen openheid, en de gastvrijheid was moeilijk te realiseren. Wellicht maakt dit echter ook duidelijk dat open en gastvrij zijn niets te maken heeft met de omstandigheden, maar alles met de kern van het evangelie. Ik werd op scherp gezet door een artikel in de NRC waarin Abdelkader Benali en Liesbeth Levy in gesprek gingen over de manier waarop zij de filosoof Levinas lazen; en door Klaas Dijkhof van de VVD, die beweerde dat je niet te veel woorden aan racisme moet besteden en zeker niet al te ingewikkelde debatten er over moet houden, je moet het gewoon niet doen.

In de manier waarop ik het evangelie lees trekt Jezus op met iedereen die Hij tegenkomt en probeert Hij iedereen rechttop te zetten, als mens, geen onderscheid te maken. Dat is belangrijk voor mensen, maar tegelijk ook voor de heelheid van de gemeenschap. Abelkader Benali schrijft dat het belangrijk is om in dialoog te blijven. Ik noem dat zelf ‘in gesprek’ zijn en ik onderschrijf zijn stelling. In gesprek

zijn wil niet zeggen dat je veel praat, ook dat, maar vooral dat er wordt geluisterd. In een dialoog is er een ruimte waar je gewoon kunt zijn en kunt zeggen wat jij van belang acht, een ruimte die pas ontstaat als je zelf een stapje terug doet, ruimte voor de a(A)nder maakt. Soms is het van belang je eigen overtuigingen en opvattingen even aan de kant te zetten. Volgens Benali is dat wel spannend, omdat je in een goed gesprek wordt ontregeld door de ander, die niet per se je goede vriend is, maar bovenal de vreemdeling, die met zijn vieze voeten in jouw huis komt en alles lijkt te verpest. En gastvrijheid betekent dat je die vreemdeling zelfs uitnodigt om mee te doen, met de verschillen die er zijn en blijven.

Gelukkig zijn wij als kerkelijke gemeenten allemaal open en gastvrij; hebben we die goede boodschap als basis om kracht uit te putten, om vol te houden om met elkaar in gesprek te zijn. Een leerproces, de moeite waard. In alle verscheidenheid, open en gastvrij. In Godsnaam.

Foto: Tom van der Velde.

DIT IS ONZE CLASSIS

kerk in de regio
vertegenwoordiging
BAND
verbinding
BEMIDDELING
ontmoeting
advies
eenheid
TOEZICHT
financiën
steun
visitatie
mediation
ONDERLINGE
geschillen
ringen
verantwoordelijkheid
toerusting

meer weten?

www.classisgroningendrenthe.nl